

Murska Straza

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravništvo v Gorah
Radgoni, Spodnji Griz št. 7, I. nadstr.
Telefon št. 7. Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsak petek zjutraj in stane s poštnino vred za celo leto 30 K,
za pol leta 15 K, za četrt leta 8 K. Posamezna številka stane 80 vin.
Poštnina pavšalirana.

Inserati: Ena šeststolpna petivrstna
(prostor 3 mm visok in 45 mm širok) K 1.50.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Po volitvah.

Volitve so končane. Točen izid sicer še ni znan, ker manjkajo podatki iz posameznih krajev, toda kljub temu si lahko napravimo prvo sliko ljudskega razporedenja v Jugoslaviji.

V Sloveniji je glasovalo približno 150 tisoč volilcev. Razdeljena je bila na dva volilna okrožja: mariborsko in ljubljansko. V mariborskem okrožju je volilo sedem strank, v ljubljanskem šest. Do prevrata so obstojale v Sloveniji tri slovenske stranke: ljudska stranka, demokratska stranka in socialno-dem. stranka. Absolutno večino je imela Slov. ljudska stranka. V Jugoslaviji se je demokratska stranka razcepila v dve novi stranki: Samostojno kmetijsko stranko in Narodno soc. stranko. Od socialno demokratske stranke so se odcepili komunisti in nastopili s samostojno organizacijo. Med starimi in novimi strankami se je vnela brezobzirna borba. Nove stranke, ki vsled sporazuma starih strank v Narodnem predstavništvu niso mogle priti na vlado, so imele neprimerno lažje stališče, ker so ljudskim množicam slikale državo, kakršna bi morala biti, kazale s prstom na debele napake vladajočih strank, ali pa se na drug način igračkale z trenutnim razporedenjem širokih narodnih plasti. Stare stranke bi morale občutiti to globoko vrenje v državi, toda usoda je hotela, da so z občudovanja vredno hladnokrvnostjo gazile po vročem kotlu. Strankarsko igračkanje z vlado v Beogradu in Ljubljani, popolna nezmožnost Narod. predstavništva za velike zahteve ljudstva, države in današnje nemirne, novih ciljev iščoče dobe vobče, vse to je ljudstvo pripisalo na rovaš starih strank. Posledica tega je, da je Slov. ljudska stranka

izgubila svojo premoč in Jugoslov. demokratska stranka je komaj rešila tri svoje generale. Še značilnejši je v tem oziru položaj na Hrvatskem in v Srbiji. Povsod so bile poražene vladajoče stranke in zmago so odnesle one, ki so bile doslej neodgovorne in so mnogo obljubljale. Tako beležijo na Hrvatskem velikanske volilne uspehe Radičevi, Frankovci in deloma komunisti. Te tri stranke so nezdržljive kakor ogenj in voda, toda v danih razmerah so se našle na istem torišču: Frankovci in komunisti so požigali v meščanskih slojih, Radičevci pa so poplavljali na deželi. Brez dvoma je taka politika zelo komoda, saj ljudsko razporedenje še nikdar ni bilo tako otročje in lahkoverno, kakor je v naši prehodni dobi. V Srbiji so najbrž najmočnejša stranka radikali, toda absolutne premoči niso rešili, kakor si je tudi demokracija niso mogli pridobiti. Iz drugih pokrajin še ni točnih vesti, vendar lahko z gotovostjo trdimo, da je položaj enak onemu v treh glavnih pokrajinah: ljudstvo je obsodilo dosedanjo politiko, ki ni mogla zadovoljiti nikogar, razen onih, ki so stali v najožjih stikih z vlado. Ljudstvo nikakor ni obsodilo države, tudi če je oddalo glasove za Radičevce in komuniste; protestiralo pa je proti dosedanjemu načinu vladanja. Hkrati je izpovedalo nekako razredno zavest, čemur se v agrarni državi, kakor je Jugoslavija ne smemo čuditi: odločilen sloj v državi je kmet in smernica bodoče politike kaže v zemljo, ki je rodovitna in zdrava dovolj, da s pomočjo krepkih reform in gospodarsko organiziranega kmeta ustvari iz Jugoslavije deželo resničnega ljudskega blagostanja. Predno se sestane konstituenta, bo slika,

ki smo jo pravkar podali v prvih medlih obrisih, dovolj fiksirana in pregledna. Nove stranke bodo pokazale, kam se bodo orjentirale in koliko izgledov bo na delazmožnost ustavne zakonodaje. Bistvena razlika med volilnim bojem in po volitvah nastalim položajem bo pač ta, da bodo sedaj vse stranke in vse ljudske plasti odgovorne za državo. Zavest odgovornosti večkrat napravi iz Savia Pavla. Tudi stare, obsojene in osramočene stranke bodo morale pogledati globoko vase in napraviti marsikateri zaključek, ki se ga doslej niso morale otakniti, ker so računale samo z znanimi številkami.

Nasprotniki naše države bodo volilne izide na Hrvatskem in v drugih pokrajinah razkričali kot neuspeh jugoslov. misli in bodo gotovo prenesli lepe številke v svojo bilanco. Prepričani smo, da ne bo dolgo, pa bodo te številke zopet črtali. Da bo izid prvih volitev razgalil vso bedno zapuščino svetovne vojne med našim jedinstvenim narodom in neizprosno razbičal napake dosedanjega jugoslov. režima — krivdo starih avstro-ogrskih in srbijanskih strank, o tem smo bili vsi že davno pred volitvami na jasnem. O tem nas je prepričal zlasti še volilni boj. Toda bolelost, ki je zadela najširje ljudske plasti radi nacionalnih porazov na Koroškem in v Rapallu, je pokazala, da je narodno jedro zdravo in čvrsto. Državo hoče in mora ohraniti ves narod; ujedinjenje je slejkoprej temelj države in pogoj narodne svobode. Sunkov od zunaj in od znotraj je bilo dovolj, da se zbere in osredotoči vse, kar je v Jugoslaviji zdravega in sposobnega za veliko odgovornost pred svetom in zgodovino. S tega vidika nas izid volitev mora bodriti k veselejšemu in resnejšemu delu za jugoslov. ljudstvo in njegovo svobodno državo, kakor je bilo dosedanje!

Inženier Ferdo Lupša.

SPOMINI NA SIAM.

Scenerije ob reki Menam Chao Phraya.

Nam otrokom zmernega podnebja je globoko vsajena želja po južnih krajih, kjer sije dan za dnevno gorko sonce, kjer se kaže narava v krasnih in fantastičnih slikah, kjer žive narodi zadovoljno in srečno, ne skrbeč se za razvade in strasti evropske nadomike. Taka želja je nekaj originalnega, to je skrivnostni nagon, ki smo ga podedovali od starine. Človek živahne domišljije mora vedeti, da je posnemalec romantičkov in sanjar; njegovo hrepenenje slika paradizu podobne panorame. Niso mu dovolj italijanske ali grške klasične podobe, tudi ne egiptovske zgodovinske znamenitosti, ampak žele mu hite dalje in dalje — v blaženo Indijo in končno naprej v daljno jugovzhodno Azijo. Pesniške slike naše domišljije so brezštevilne, neskončne. Pa tudi onemu, kateremu se je izpolnila želja občudovati v naravi te čarobne slike, to fata morgano, ostanejo za vselej živi in nepozabni spomini. Tudi meni se godi tako! —

Siam, dežela „belega slona“, ima za prijatelja narave in raziskovalca vzhodno-azijskega sveta mnogobrojne pojave, o katerih pripovedujejo dandanes le še tu in tam več ali manj resnične pripovedke. Že ime „Siam“ povzroča v mnogih srcih raznovrstne čarobne slike; te slike pa zamore pravilno ocenjevati le tisti, ki je živel leta in leta v stikih z naravo in ljudstvom teh dežel. Značilna je slikovitost neizmerno bogatega, čudovito romantično razvitega rastlinstva in živalstva, dragocenega kamenja in zlata s katerim se dičijo siamske krasotice. Pestra je različnost narodnega značaja, ki kljub temu vendarle tvori skupno narodnost. Če je treba, ljudstvo hrabro in neustrašeno brani svojo narodno zavest in neodvisnost. Ta na-

rodna zavest se je ohranila tekom dveh tisoč let navzlic temu, da se je narod mnogo bojeval s sosednimi Peguanci, Burmanci, Laoti, Kamen, Juan (Anamiti) i. dr. Tudi vsestransko prizadevanje da se temu ljudstvu vcepi pogubna in nevarna evropske nadvladavice ni moglo škodovati narodni zavesti!

Siamski ali „Thai-narod“, kakor se sam imenuje, ne zametuje lahkomišelnosti svojih starodavnih šeg in navad; ne da se zapeljati, da bi opustil svojo mično narodno nošo, katera je pri nas žal že skoraj izgubila, da-si narodna noša je in ostane zunanjim znakom narodne zavesti in značaja. V Siamu še dandanes ženska redi sviloprejke in prede sama nit ter tke raznobarno svileni in tudi bombaževu obleko za svoje in za sebe. Pri nas je žal vse to postalo drugače. Kje ostala prepevajoča trlica, katero sem slišal še v otroških letih? Izginila je morda za vselej! Kje je ostala prejka in nje kolovrat, potem tkalka itd.? — Ali bo naš narod še kedaj doživel tako idilične pojave domačega in prijazno-srečnega življenja, kakor se jih spominjajo le starejši ljudje, tega nam ne more nihče reči! —

Mnogoštevilne razvaline, ki se najdejo po celi siamski kraljevini, so danes ponajveč zakopane in zarasle z goščavo pragozdov, kjer koraka tu in tam noga tega ali onega, ki si je drznil prodreti v sredino bivališč duhov in demonov. Te razvaline spominjajo današnja pokolenja na pretekle čase; vsakdo, mladenič ali starček, bodisi deklica ali stara mati zre ponosno spominja na te ostanke. Neštete pravljice krožijo o nekdanjih kraljevinah, o vladarjih, junakih, budhinih duhovnikih i. t. d.

Že v prvi dobi, ko sem prišel v Siam, je pričelo življenje ljudstva in narave ugodno vplivati na moje čute. Posebno me je zanimalo spoznati naravne pojave, ki se vidijo ob glavni reki Menam Chao Phraya iz Bangkoka naprej do starodavnega mesta Ayndolhyar

ali Krung Kao (stara mesto), kakor se nazivlje v siamskem jeziku. S tem imenom označuje danes Thai narod svojo prejšnjo prestolico, kjer je vladalo 34 kraljev iz treh znamenitih dinastij tekom 417 let, namreč od 1349—1765 po Kr. r.

Spominjam se dobro, da sem se vkrcal meseca avgusta l. 1904 prvokrat na rečni parnik „Menam“ v Banyokoku, ki je plul v Aynddhyo. Puhal je nenavadno črni dim proti oblakom, kajti kurjač je razgrnil ognjišče in vrgel na nj nova polena drv. Močno je delal stroj, ladja je plula hitro po reki navzgor proti severu. Lahko žuboreč je drvela voda v nasprotno stran, namreč v Paknam k izlivu v morje — siamski zaliv —, da zapiše dogodke, doživele na svoji daljni poti iz severnega Siamu in Lao dežele v večni dnevnik začarane morske nikse „Phak top Java“ (Eichornia speciosa), ki je kot cvetlica sicer zelo ljubka in krasna, toda v naravi velika škodljivka za narodno blagostanje. Zaradi svoje močne plodonosnosti preraste in prekrije v kratkem času večji ali manjši del širokih rek, potoke ali prekope z mirno vodo ter otežkoča v veliki meri promet z ladjami in čolni. Mnogokrat spremeni površino potočkov in jezer v celo nepredorno rastlinsko goščavo, ki služi seveda vsakovrstni golazni, žuželkam in drugim neprijetnim gostom za izvrstna in priljubljena bivališča.

(Konec prihodnjic.)

Razne vesti.

Vihar v Italiji. V Palermo je radi močnega ciklona del mesta pod vodo. V Bagheri, Misilmeri in drugih krajih se je udrla več hiš. V Misilmeri so dosedaj izkopal 16 mrtličev.

Bivši cesar Karel v denarnih stiskah. Bivši cesar Karel se je obrnil na avstrijsko vlado s prošnjo, da mu izplača odškodnino za zaplenjena posestva. Če bi dobil primerno odškodnino, bi takoj prenehala propaganda za njegovo vrnitev na prestol. Baje se bo obrnil z enako prošnjo tudi na Čehoslovaško in Jugoslavijo. Bivši cesar ima prazne žepe. Za tako odličnega gospoda, ki je nekoč imel pravico razpolagati z življenjem in premoženjem 48 milijonov ljudi in jih je res podil na bojišča ter v gospodarsko

bedo, je to siten položaj. Vprašanje je, ali bo katera vlada ustregla ekscesarjevi želji. Jugoslavija ima brez dvoma mnogo nujnejše izdatke, kot pa deliti miloščino propadlim cesarjem.

Ko človek postane zver. V Nolu v južni Italiji se je vrnil iz ječe neki Carmino Coccia, kjer je odsedel več let zaradi umora. Prišel domov je vrnil svojega očeta skozi okna in ko je videl, da je mrtev, pil njegovo kri. Potem pa je pobegnil.

Orjak med sodi. Naše vinogradnike bo zanimalo, da se v Mikolovu na Čehoslovaškem nahaja sod, ki je menda največji na svetu. Drži 1785 vedrov vina. Izgotovljen je bil leta 1843. Oklepa ga 25 železnih obročev, katerih vsak tehta 700 kilogramov. Drugi za njim je v Heidelbergu, ki drži 1588 vedrov

Turška zverinstva. V Isniku v Mali Aziji je umoril zloglasni vodja razbojniških turških čet Jemal beg okrog 500 kristjanov brez razlike spola in starosti. Grške čete so prispele prepozno. Angleški častnik, ki je preiskoval to zadevo, je našel v neki votlini razmrcvarjena telesa. Nekaterim so odžagali noge in roke, druge pa pekli na ognju in jih nato sesekali na drobne kosce. Uničena je bila tudi prastara cerkev, o kateri pravijo, da je nastarejša v turškem cesarstvu. Postavljena je bila l. 332 v spomin na cerkveni zbor, ki se je vršil tam sedem let pred tem.

Lov na podgane je odredil guverner v Topeki. En teden je bil določen za ta boj proti podganam, ki uničijo v Kausasu na leto za 30 milijonov dolarjev živili in povrh tega pomenijo nevarnost za javno zdravje.

GOSPODARSKA ZADRUGA ZA PRERUKUJE, MURSKO POLJE IN SLOVENSKE BORICE R. Z. Z O. Z. V GORNJI RADGONI

ima v zalogi po najnižjih dnevnik cenah razno manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhente, vseh vrst platno, špecerijo kakor kavo, riž, čaj, sladkor, papriko, milo, sodo itd. — Vseh vrst moko, zdrob, otrobe.

Kupuje pšenico in vse poljske pridelke po najvišjih cenah. Velika zaloga poljedeljskih strojev in vinskih sodov vseh velikosti.

Posreduje pri nakupu večjih strojev in obrtniških potrebščin. Zaloga tesanega lesa in desk vseh vrst.

Zadruga posluje samo s člani.

Glavna trgovina in pisarna v lastni hiši v Gornji Radgoni.

Podružnice: Križevci pri Ljutomeru, Murska Sobota, Dolnja Lendava, Cankova.

Dosedanji promet: 346.000.000 K.

Rezerva: 500.000 K.

Proda

se posestvo obstoječe iz vinograde, njiv in sadunosnika z gospodarskim postopjem. Posedstvo meri nad tri orale in se nahaja ob lepi cesti. Janez Konjček v Rožičkem vrhu števil. 29, pošta Sv. Jurij ob Ščavnici.

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa golazna mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—, za podgane in miši K 10—, za ščurke K 20—, posebna močna tinktura za stenice K 12—, uničevalec moljev K 10— prašek za uši v obliki in perilu K 10—, in K 20—, proti mravljam K 10—, proti uši pri perutnini K 10—, prašek proti mrčesom K 10— in K 20—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 5— in K 10—, mazilo za uši pri živini K 6— in K 10—, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalcev rastlin) K 10—, mazilo proti garjam K 12—. Pošilja po povzetju zavod za eksport. M. Jünker, Zagreb, 45, Petrinjska ulica 3.

PROTOKOL. IVAN HAJNY, MARIBOR

Aleksandrova cesta 43 (nasproti glav. kolodvoru)

priporoča cenjenim posestnikom svojo veliko zalogo samo prvovrstnih poljedeljskih strojev

kot: vitle, mlatilnice za ročni pogon, na vitel, žitne čistilne mline, trijerle ali žitne odbiralnice, slamoreznice, izvrstne sadne mline, grozdne mline, stiskalnice, koruzne robkarje večje in tudi manjše, kakor slika kaše, reporeznice, univerzalne pluge, gnojnične črpalke, izvrstne pocinkane brzoparilnice v velikosti 50 do 160 l, železne kotle, bakrene kotle za žganje kuhali in stalne ter prevažajoče motorje. Priporočam tudi izvrstne mlečne centrifuge ali separatorje. Oskrbim slamorezne nože ter popravila vsakovrstnih strojev. Postrežba točna in solidna. Na pismena vprašanja dajem radevolje odgovor.

MASTINGARJE

primešaj krmi; vsak teden eno pest, če pa se rabi kot nadomestilo za krmo tedaj pa dve pesti. Pet zavojčkov Mastina, prahu za pitanje zdrave, debele živine, za 6 mesecev za vsako živinčce. Dobil je najvišjo kolajno v Londonu, Parizu, Rimu, Dunaju. Tisoče gospodarjev ga hvali in ponovno kupuje. Zahtevaj ga pri lekarnarju ali trgovcu, vsak ga lahko prosto prodaja. Ali pa piši lekarni Trnkozy v Ljubljani, Kranjsko, po 5 zavojčkov. Stane K 50— s poštnino.

srbešico, kraste, lišaje uniči pri človeku mast proti garjam. Brez vonja in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo s poštnino K 15— v lekarni TRNKOZY v Ljubljani.

Razširjajte
Mursko Stražo

TISKARNA PANONIJA

F. JEREBIČ IN TOVARIŠI KOMANDITNA DRUŽBA

GORNJA RADGONA

P. n. župnijskim, občinskim, državnim in zasebnim uradom, školskim vodstvom, trgovcem, društvom vtujčno naznanjamo, da imamo v zalogi veliko množino vsakovrstnih pisarniških in školskih potrebščin, knjig znanstvene, nabožne in leposlovne vsebine, devocionalij itd. kakor tudi, da prevzememo v tisk in vezavo vse, v omenjene stroke spadajoča dela kakor: lepake, letake, kuverte s firmo, pisemski papir itd. Predaja na drobno in na debelo. Seznanj in cene naših zalog vsikder na razpolago

KNJIGOVEZNICA, KNJIGARNA, TRGOVINA S PAPIRIEM IN PISARNIŠKIMI POREBŠČINAMI NA DROBNO IN DEBELO

„Croatia“

zavarovalna zadruga v Zagrebu ustanovljena leta 1884.

Podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg 11.

Zavaruje: Življenske rente, deto otrokom, glavnice na življenje, zgradbe in premičnine proti škodi požara in strele, steklene šipe proti razbitju, proti vlovu in telesnim neizgodam. — Posebno zavarovanje proti neizgodam na železnici in parobrodu za celo življensko dobo. Sprejema v vseh krajih Slovenije sposobne zastopnike in potnike, katerim se nudi prilika znatnega zaslužka. — Zastopnik v Gornji Radgoni je gospod Zdravko Vrlič, Spodnji Griz števil. 7.

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. zadr.
z n. z.

Hranilne vloge

sprejme in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih inzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštno-čekovnega urada v Ljubljani števil. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila

na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposojuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnih plačuje pri Posojilnici svoj dolg naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 kron. Prošnje za vknižbo novih, kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak pondeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 12. ure dop. Ako pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila

se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradi posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dop.

Uradni prostori so v lastni hiši, Glavna cesta števil. 14, zraven kolodvora.